

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Судово-бухгалтерська експертиза

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання – українська

Освітньо-професійна програма Облік і аудит

Код та найменування спеціальності 071 Облік і оподаткування

Шифр та найменування галузі знань 07 Управління та адміністрування

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено

Методичною радою академії

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою обліку та аудиту Одеської національної академії харчових технологій

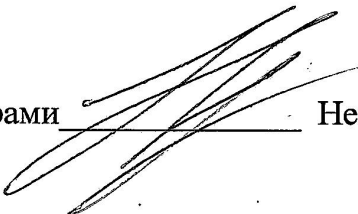
РОЗРОБНИКИ: Ткачук Г.О., доцент кафедри обліку та аудиту, к.е.н., доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри обліку та аудиту
Протокол від «27» серпня 2020 р. №22

Завідувач кафедри Немченко В.В.

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 071 Облік і оподаткування

Голова ради Немченко В.В.

Гарант освітньої програми Немченко В.В.

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії
Протокол від «30» 10 2020 р. № 11

Секретар Методичної ради академії Мураховський В.Г.

ЗМІСТ

- 1 Пояснювальна записка
- 1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни
- 1.2 Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти
- 1.3 Міждисциплінарні зв'язки
- 1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС
- 2 Зміст дисципліни:
- 2.1 Програма змістовних модулів
- 2.2 Перелік практичних занять
- 2.3 Перелік завдань до самостійної роботи
- 3 Критерії оцінювання результатів навчання
- 4 Інформаційне забезпечення

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» полягає в тому, щоб дати студентам необхідні теоретичні знання та практичні навички з даного курсу, навчити студентів методично грамотно застосовувати прийоми і процедури судово-бухгалтерської експертизи на практиці та кваліфіковано складати висновки судово-бухгалтерської експертизи. Вивчаючи дисципліну студент має засвоїти суть судово-бухгалтерської експертизи і судово-експертної діяльності, прикладний зміст основних понять і категорій; техніку і методику методичних та технічних прийомів і процедур судово-бухгалтерської експертизи; набути достатніх умінь та навичок проведення судово-бухгалтерської експертизи; метою вивчення курсу є також виховання у студента відповідальності та додержання ним, як майбутнім судовим експертом, прав і обов'язків, встановлених для цієї категорії спеціалістів чинним законодавством України.

Завданням даної дисципліни є: Вивчення сутності судово експертизи, її видів, форм й методів та прикладного змісту суб'єкту, об'єкту і предмету судово-бухгалтерської експертизи. Засвоєння основних аспектів планування, організації та здійснення експертної діяльності. Оволодіння методикою проведення судово-бухгалтерської експертизи, прийомами і способами систематизації, узагальнення, оформлення та реалізації її результатів. З'ясування концептуальних основ професійної етики судових експертів та їхніх прав, обов'язків і відповідальності, встановлених чинним законодавством України. Узагальнення досвіду міжнародних інституцій з питань судової експертизи.

– В результаті вивчення курсу студенти повинні

знати: організаційно-економічні і правові основи експертної діяльності; предмет, метод, суб'єкти та об'єкти судово-бухгалтерської експертизи; права та обов'язки судових експертів; методику і техніку організації та проведення судово-бухгалтерської експертизи; порядок узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи; порядок реалізації результатів експертного висновку в суді.

вміти: формувати професійні компетенції з питань реалізації та здійснення діяльності судових експертів (експертів) в фінансово-економічній сфері.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» здобувач вищої освіти може отримати наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в освітньо-професійній програмі «Облік і аудит» ([http:// http://audit.onaft.edu.ua/osvitno-profesijna-programa-magistr](http://audit.onaft.edu.ua/osvitno-profesijna-programa-magistr)) підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями,

бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, аналізу та синтезу для прийняття обґрунтованих рішень для їх розв'язання.

ЗК7. Здатність до гнучкого мислення та компетентного застосування набутих знань в практичній роботі за фахом та в повсякденному житті.

ЗК8. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово.

ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності, прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК11. Здатність презентувати результати проведених досліджень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК3. Здатність підтримувати належний рівень професійних якостей та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ФК4. Здатність вести дискусію, використовувати відповідну термінологію та способи вираження думки в усній та письмовій формах рідною мовою.

ФК7. Здатність формувати, описувати та пояснювати обліково-аналітичну інформацію в системі управління діяльністю підприємства.

ФК8. Здатність використовувати економіко-математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку, аудиту та оподаткування.

ФК9. Здатність застосування знань фінансового права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання, усвідомлювати рівень відповідальності за надання неправдивої інформації.

ФК11. Здатність застосовувати основні методичні прийоми проведення аудиту й надання аудиторських послуг відповідно до вимог МСА.

ФК12. Здатність здійснювати контроль дотримання нормативних актів з методології бухгалтерського обліку та системи оподаткування, збереження і ефективного використання ресурсів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати базові теоретичні знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових зв'язків між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН 5. Володіти методичним інструментарієм фіксації, обробки, систематизації та передачі обліково-аналітичної інформації щодо фактів та процесів господарської діяльності підприємств, в т.ч. у зовнішньоекономічній сфері

ПРН 6. Застосовувати для ведення обліку, аналізу, аудиту та оподаткування спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології.

ПРН 9. Використовувати теоретичні, організаційні та методичні засади державного, внутрішньогосподарського контролю та аудиту.

ПРН 12. Володіти та застосовувати знання української та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПРН 13. Демонструвати теоретичні знання та практичні навички для формування звітності та проведення розрахунків в системі оподаткування.

ПРН 14. Вміти працювати як автономно, так і в команді, проявляти самостійність і відповідальність у роботі, використовувати в роботі етичних принципів.

ПРН 18. Володіти та застосовувати науково-методичний інструментарій в практичній діяльності.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Програмою дисципліни передбачено міжпредметний зв'язок з дисциплінами «Аудит», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік 1», «Фінансовий облік 2» та ін.

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Кількість кредитів (денна) - 3, годин – 90

Кількість кредитів (заочна) - 4, годин – 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	30	14	16
заочна	12	6	6
Самостійна робота, годин	Денна - 60		Заочна - 108

2. Зміст дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

№ теми	Зміст теми	Годин денна	Годин заочна
Змістовний модуль 1: Організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні			
1.	Судово-бухгалтерська експертиза, її види та завдання (<i>Поняття про судові експертизи та їх зв'язок із правоохоронною діяльністю. Ознаки судово-бухгалтерської експертизи. Види судових експертиз, їх класифікація. Класифікація судово-бухгалтерської експертизи за процесуальними ознаками, за місцем проведення, за терміном проведення. Сутність судово-бухгалтерської експертизи та її зв'язок із практикою бухгалтерського обліку. Процесуальний та економічний зміст СБЕ. Завдання судово-бухгалтерської експертизи. Історичні аспекти розвитку судово-бухгалтерської експертизи.</i>)	1	0,5
2.	Судово-бухгалтерська експертиза в кримінально-процесуальному кодексі. (<i>Кримінальне провадження (основні терміни), презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини, учасники кримінального провадження, досудове розслідування, судові розслідування, експерт та спеціаліст, докази та доказовість в кримінальному процесі.</i>)	1	0,5

3.	Предмет і метод судово-бухгалтерської експертизи (<i>Предмет і об'єкти судово-бухгалтерської експертизи. Методи, методичні прийоми і процедури судово-бухгалтерської експертизи. Розрахунково-аналітичні, документальні, органолептичні та реалізація результатів експертизи як прийоми методу СБЕ. Метод документальної перевірки. Спеціальні методи документальної перевірки: вибіркова та суцільна перевірки. Прийоми дослідження</i>	2	0,5
	<i>окремого документа, кількох документів та прийоми відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. Методи аналізу облікових даних: метод відновлення кількісно-сумового обліку; метод контрольного зіставлення залишків; метод зворотної калькуляції. Напрями застосування методичних прийоми судово-бухгалтерської експертизи для ідентифікації загроз та ризиків в системі економічної безпеки підприємства).</i>		
4.	Організація судово-бухгалтерської експертизи (<i>Загальна організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні. Експертні установи. Платні послуги, що надаються експертними установами. Оплата праці судових експертів. Порядок атестації судових експертів. Основні кваліфікаційні вимоги до судових експертів. Склад експертно-кваліфікаційної комісії. Основні завдання Центральної експертно-кваліфікаційної комісії Міністерства юстиції. Свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта. Реєстр атестованих судових експертів. Система прав і обов'язків експерта-бухгалтера. Стадії процесу судово-бухгалтерської експертизи: підготовча; організаційно-методична; дослідна; узагальнення, оцінки і реалізації результатів експертизи).</i>	2	0,5
5.	Підготовча та організаційно-методична стадії судово-бухгалтерської експертизи (<i>Підготовча стадія судово-бухгалтерської експертизи. Загальна схема призначення судово-бухгалтерської експертизи. Постанова слідчого про призначення судово-бухгалтерської експертизи. Взаємодія слідчого з експертом-бухгалтером. Проведення судово-бухгалтерської експертизи на стадії попереднього розслідування. Права обвинувачуваного в разі призначення та провадження судово-бухгалтерської експертизи. Проведення судово-бухгалтерської експертизи в експертних установах. Методика проведення бухгалтерської експертизи в суді. Планування проведення судово-бухгалтерської експертизи. План-графік проведення судово-бухгалтерської експертизи. Сутність інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи. Основними завданнями організації інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи. Законодавчо-нормативне забезпечення процесу судово-бухгалтерської експертизи. Фактографічна інформація. Загальний типовий перелік документів, необхідних для забезпечення обґрунтованих висновків експерта-бухгалтера).</i>	2	0,5
Змістовий модуль 2. Судово-бухгалтерська експертиза основних фінансово-господарських операцій: методика дослідження			

6.	Методика експертного дослідження грошових коштів та цінних паперів (<i>Методика експертного дослідження стану та операцій із грошовими коштами в касі. Об'єкти, методичні прийоми, характерні види зловживань. Методика експертного дослідження операцій на рахунках у банку. Методика експертного дослідження операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів</i>).	2	1
7.	Методика експертного дослідження товарно-матеріальних цінностей (<i>Методика експертного дослідження операцій з основними засобами, малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП). Методика експертного дослідження операцій з матеріальними запасами. Особливості експертного дослідження товарних операцій у торгівлі</i>).	2	0,5
8.	<i>Методика експертного дослідження інших господарських операцій (Експертне дослідження операцій, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції. Методика експертного дослідження операцій з нарахування та виплати заробітної плати. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансових результатів діяльності підприємства. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи правопорушень, пов'язаних із ухиленням від сплати податків</i>).	1	
9.	Узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи (<i>Висновок судово-бухгалтерської експертизи. Структура висновку. Методика складання висновку судово-бухгалтерської експертизи. Процесуальна оцінка висновку судово-бухгалтерської експертизи. Реалізація експертного висновку в судовому процесі. Механізм профілактичних заходів судово-бухгалтерської експертизи</i>).	1	0,5
ВСЬОГО		14	6

2.2. Перелік практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Судово-бухгалтерська експертиза, її види та завдання»	2	1
2	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «СБЕ в Кримінально-процесуальному кодексі»	1	-
3	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Предмет і метод судово-бухгалтерської експертизи »	1	1
4	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Організація судово-бухгалтерської експертизи»	2	1
5	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Підготовча та організаційно-методична стадії судово-бухгалтерської експертизи»	2	1
6	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Методика експертного дослідження грошових коштів та цінних паперів»	2	0,5
7	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою	2	0,5

	«Методика експертного дослідження товарно-матеріальних цінностей»		
8	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Методика експертного дослідження інших господарських операцій»	2	-
9	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи»	2	1
ВСЬОГО		16	6

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Опрацювання лекційного матеріалу	14	24
2	Підготовка до практичних занять	16	12
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	-	30
4	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань	30	42
5	Виконання курсового проекту (роботи)	-	-
Разом з дисципліни		60	108

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	min д/з	max д/з	Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали		Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
7-й семестр (9-й)								
Змістовий модуль 1. «Організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні»								
Робота на лекціях	0	1	4	-	4	1	0	1
Робота на практичних / семінарських заняттях	3	5	4	12	20	2	6	10

Опрацювання тем, не винесених на лекції	0/9	0/10	–	–	–	1	9	10
Підготовка до лабораторних / практичних занять (індивідуальні завдання)	10/4	15/6	2	20	30	3	21	30
Проміжна сума				32	54		36	51
Модульний контроль у поточному семестрі	28/24	46/39	–	28	46	–	24	39
Контроль результатів дистанційного модулю	0	0		-	-		-	-
Рейтинг за творчі здобутки студентів	0	10/2		0	-		0	10
Оцінка за змістовий модуль 1	–	–	–	60	100	–	60	100
Змістовий модуль 2. «Методика дослідження судово-бухгалтерська експертиза основних фінансово-господарських операцій»								
Робота на лекціях	0	1	3	-	3	2	-	2
Робота на практичних / семінарських заняттях	3	5	4	12	20	1	3	5
Опрацювання тем, не винесених на лекції	–/13	–/15	–	–	–	1	13	15
Підготовка до лабораторних / практичних занять (індивідуальні завдання)	12	15	2	24	30	2	24	30
Проміжна сума				36	53		40	52
Модульний контроль у поточному семестрі	24/20	37/38	–	24	37	–	20	38
Контроль результатів дистанційного модулю	–	–		–	–		–	–
Рейтинг за творчі здобутки студентів	0	10		0	10		–	10
Оцінка за змістовий модуль 2				60	100		60	100
Разом з дисципліни				60...100			60...100	

4. Інформаційні ресурси

Базова

1. Волкова І. А. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 84 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/39-Sud_buh_Eksper-Volkova.pdf.
2. Духновська Л.М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. / Нац. Ун-т харч. Технологій. Київ: НУХТ, 2012. 143 с.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів ступеню «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм навчання / Укл. Г.О.Ткачук. Одеса: ОНАХТ, 2018. 70 с. Центр дистанційного навчання ОНАХТ: електронний ресурс. URL: <http://moodle.onaft.edu.ua/>.

4. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI / Верховна Рада України. *Законодавство України: веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
5. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів ступеню «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми навчання / Укл. Г.О. Ткачук, Х.О. Баранюк. Одеса: ОНАХТ, 2018. 30 с. Центр дистанційного навчання ОНАХТ: електронний ресурс. URL: <http://moodle.onaft.edu.ua/>.
6. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів ступеню «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» / Укл. Г.О. Ткачук. Одеса: ОНАХТ, 2018. 19 с. Центр дистанційного навчання ОНАХТ: електронний ресурс. URL: <http://moodle.onaft.edu.ua/>.
7. Про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Інструкція від 29 грудня 2006 року № 53/5у. Законодавство України: веб-сайт. URL: www.rada.gov.ua.
8. Про судову експертизу. Закон України від 25 лютого 1994р. № 4038-XII / Верховна Рада України. *Законодавство України: веб-сайт*. URL: www.rada.gov.ua.
9. Рудницький В.С., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорний конспект): Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
10. Судова бухгалтерія: навч. посіб. / Київ. нац.ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ЦУЛ, 2008. 454 с.
11. Судово-бухгалтерська експертиза. Навч. посіб. / Гуцаленко Л. В., Михальчишина Л. Г., Сидорчук В. М., Пентюк І. К. К.: Центр учбової літератури, 2011. 352 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk767327.pdf>.
12. Шарманська В.М., Шарманська С.О., Головка І.В. Судова бухгалтерія: навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ЦУЛ, 2008. 454 с.

Допоміжні

1. Умови задач, зміст прикладів та опис ситуацій для практичних занять.
2. План рахунків та баланси державних установ.
3. Тести для контролю знань студентів.
4. Навчально-методичний кабінет кафедри обліку та аудиту ОНАХТ, ауд. А-301.
5. Бібліотека ОНАХТ.
6. Одеська національна наукова бібліотека.

Сайти мережі Internet:

- 1) <http://www.rada.gov.ua>
- 2) <https://mof.gov.ua>
- 3) <https://www.apu.com.ua>
- 4) <http://www.dtk.com.ua>

- 5) [http:// www.liga.com.ua/](http://www.liga.com.ua/)
- 6) <http://www.glavbukh.ua/>
- 7) <http://www.vobu.com.ua/>
- 8) <http://buhgalter911.com/>
- 9) <http://www.vobu.com.ua>